

DURUM RAPORU

Türkiye Depremleri

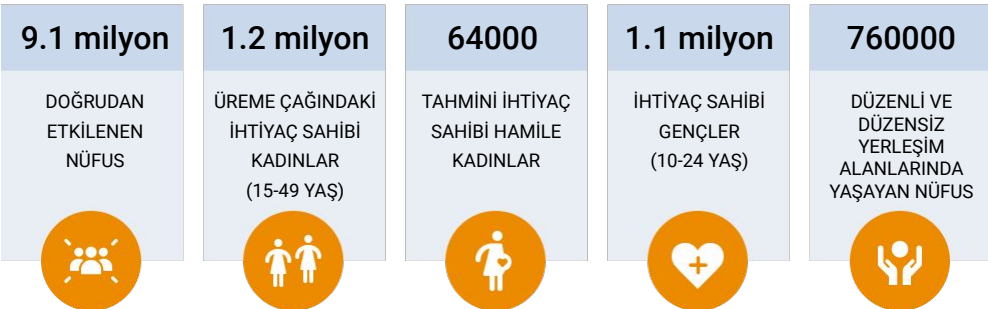
Ülke:	Türkiye -
Acil Durum Tipi:	Earthquake
Yayın Tarihi:	5 Şubat 2024
Kapsadığı Aralık:	06 Şubat 2023 - 31 Ocak 2024
İletişim Kişileri:	Zeynep ATILGAN (atilganozgenic@unfpa.org) İletişim ve Medya Yöneticisi, UNFPA Türkiye

ÖNE ÇIKANLAR

- Şubat 2023'te Türkiye'nin güneydoğusunu vuran yıkıcı depremler 11 ilde yaklaşık 9,1 milyon kişiyi doğrudan etkileyerek ülke çapında 3,6 milyondan fazla insanı güvenli barınmadan mahrum bıraktı.
- Bir yılın ardından, en çok etkilenen illerde (Adıyaman, Kahramanmaraş, Malatya, Hatay, Gaziantep ve Osmaniye'nin üç ilçesi dahil olmak üzere) düzenli ve düzensiz yerleşim alanlarda 760 bin kişi yaşıyor. 64 bini hamile kadın olmak üzere üreme çağındaki 1,2 milyon kadın ve kız çocuğunun ihtiyaçlarının devam ettiği tahmin ediliyor.
- Sağlık ve koruma hizmetlerinin altyapısı, deprem öncesi hizmet sunum kapasitesinin hala altında.
- Konteyner kentlerin dışında yaşayanlara yönelik insani yardım (kadın hijyen, temel hijyen ve sağlık malzemeleri de dahil olmak üzere) azaldı; menstrüel hijyen yönetimi kritik bir konu olmaya devam ediyor.
- Kadına yönelik şiddet ve çocuk yaşta, erken ve zorla evlilikler konularında deprem bölgesinde artış gözleniyor. Gençlere yönelik büyük bir psikososyal destek ihtiyacı mevcut. Doğum öncesi/sonrası bakım ve aile planlaması hizmetleri yetersiz.
- UNFPA'nın deprem müdahalesine yönelik Toparlanma ve Dayanıklılık teklifi, hayat kurtaran insani yardım desteğini sürdürülebilmek için 2024'te 17 milyon dolar talep ediyor. Şu ana kadar bu miktarın yalnızca %23'ü finanse edilebildi.

ÖNEMLİ İSTATİSTİKLER

DURUM ÖZETİ

- Sağlık tesislerinin insan kaynağı ve kurumsal kapasitesinin bozulması, cinsel sağlık ve üreme sağlığı (CSÜS) hizmetlerindeki ihtiyacı artırdı. Hastane binalarının hasar görmesi ve kadın doğum uzmanı eksikliği, özellikle doğum öncesi ve doğum sonrası bakım hizmetlerine erişimi kısıtlıyor. Aile planlaması materyal ve hizmetlerinin yetersiz olması, istenmeyen gebeliklere yol açıyor. Hastanelere erişimde karşılaşılan zorluklar içerisinde yol masrafları, mesafelerin uzaklığı ve hastanelere olan talebin çok yoğun olması var. Ayrıca, uzun yolculuklar sonrasında hastanelerden hava karardıktan sonra yerleşim yerlerine dönüş, özellikle kadınlar, kız çocukları ve gençler açısından güvenlik sorunlarına yol açıyor.
- Konteyner kentlerdeki uygun olmayan yaşam koşulları, emziren kadınların ve bebeklerin sağlığını olumsuz etkiliyor. Temiz olmayan su, yetersiz sanitasyon ve hijyen koşulları enfeksiyonlara yol açıyor, yetersiz beslenme ve emziren anneler bebeklerine gerekli miktar ve kalitede süt sağlayamıyor.
- Ergenlik çağındaki kız çocukları oldukça savunmasız durumda; mevcut CSÜS hizmetleri, genç dostu olmadığı için bu hizmetlere erişimleri sınırlı. Ayrıca, psikososyal destek hizmetlerine de ihtiyaçları var.
- Yaşanan travma, artan stres, yeni deprem korkusu nedeniyle kadınlar ve kız çocukları daha sık adet düzensizliği yaşıyor. İnsani yardım desteklerinde azalma gözlemleniyor. Konteyner kentlerin dışında yaşayanların çoğunluğu, deprem sonrası akut dönemde menstrüel hijyen malzemelerinden yalnızca bir kez yararlanabili.
- Ailelerde toplumsal cinsiyete dayalı şiddet riski arttı, sosyal normlardan kaynaklanan şiddet ve yoksulluk, travma sonrası stres, madde bağımlılığı vb. nedenlerle giderek daha da kötüleşiyor. Çocuk yaşta, erken ve zorla evlilikler artıyor; ailelerin kız çocuklarını okula göndermeye maddi gücü yitmiyor ve bunun dışında güvenlik endişelerinin artmasından duyulan korku da mevcut.
- Kadınlar ve ergenlik çağındaki gençler mevcut sosyal koruma hizmetlerine ilişkin farkındalıktan yoksun. Kadınlar, sosyal normlar, çocuklarının velayetini kaybetme korkusu veya mevcut maddi imkânlar gibi farklı nedenlerden dolayı şiddete yönelik ihbarda bulunmaktan çekiniyorlar ve sessiz kalmayı tercih ediyor.
- Konteyner yerleşimlerinde farklı topluluklardan insanlar bir arada yaşıyor ve bu alanlarda yaşayan kişiler arasında güven eksikliği yaşanıyor. Bu durum, toplumsal gerginliklere yol açıyor.
- Konteyner kentlerde yeterli güvenlik personeli ve sokak aydınlatması da dahil olmak üzere yeterli altyapının bulunmaması sebebiyle yerleşke sakinleri, özellikle kadınlar ve kız çocukları toplumsal cinsiyete dayalı şiddet de dahil olmak üzere sürekli suç korkusu altında yaşıyor.

Kaynak: UNFPA tarafından Ocak 2024'te en çok etkilenen 4 ilde (Adıyaman, Malatya, Kahramanmaraş, Hatay) gerçekleştirilen odak grup görüşmeler

UNFPA MÜDAHALESİ

UNFPA, yıkıcı depremlerin ardından ilk günden bu yana, kamu kurumlarıyla koordinasyon halinde, başta hayat kurtaran güvenli annelik ve menstrüel hijyen yönetimi de dahil olmak üzere, cinsel sağlık ve üreme sağlığı (CSÜS) bilgi ve hizmetlerinin sağlanması için sahada. Bu, 2023 yılı boyunca Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş, Malatya, Gaziantep, Şanlıurfa ve Diyarbakır'daki 25 statik ve mobil hizmet birimi aracılığıyla depremedelere sağlanan toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti (TCDŞ) önleme ve müdahale hizmetlerini de içeriyor. UNFPA, 1 Ocak 2024 itibarıyla bu hizmetleri, engelli bireylere özel CSÜS ve TCDŞ önleme ve müdahale hizmetleri sağlayan yeni bir statik ve iki mobil hizmet birimi de (Gaziantep ve Kahramanmaraş'ta) dahil olmak üzere 22 statik ve mobil hizmet birimi aracılığıyla sağlamaya devam ediyor.

Hizmet sunumunun yanı sıra UNFPA, 6 tam donanımlı CSÜS hizmet birimi ve 21 mobil üreme sağlığı hizmet birimi ile il sağlık müdürlüklerinde CSÜS hizmeti sunumunun yeniden yapılandırılmasına katkıda bulundu. Ayrıca, yaklaşık 300 sağlık hizmeti sağlayıcısına CSÜS hizmetlerinin sunumu (aile planlaması, danışmanlık, rahim içi araç yerleştirilmesi, acil obstetrik ve yenidoğan bakımı ve hassas grupların ihtiyaçlarını da içeren CSÜS için Acil ve Afet Durumlarında Üreme Sağlığı Asgari Hizmet Paketi dahil) hakkında eğitim verildi. Adıyaman ve Hatay'daki Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerine (ŞÖNİM) destek amacıyla Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na 4 adet tam donanımlı konteyner ile 10 personel sağlandı ve 150 Bakanlık personeline "acil durumlarda TCDŞ" konusunda eğitim verildi.

UNFPA, çocuk yaşta, erken ve zorla evliliklerin önlenmesi amacıyla deprem bölgesinde faaliyet gösteren 55 STK ile iş birliğinde çalıştı. UNFPA, konteyner kentlerde yaşayan ve kırılgan durumda olan ergenlik çağındaki kızların refahını artırmak ve çocuk yaşta evlilikleri önlemek için yeni bir güçlenme çalışması da başlattı.

SONUÇLARDAN KESİTLER (6 Şubat 2023'ten 31 Ocak 2024'e kadar)

Ulaşılan Kişiler

65,800KİŞİYE **CSÜS HİZMETLERİ** İLE ULAŞILDI

%94 KADIN

68,600KİŞİYE **TCDŞ ÖNLEME, GÜÇLENME VE MÜDAHALE ÇALIŞMALARI** İLE ULAŞILDI

%91 KADIN

400KİŞİYE **İNSANİ NAKİT VE KUPON DESTEĞİ** İLE ULAŞILDI

%20 KADIN VE %80 KİLİT MÜLTECİ GRUP

1,200

ENGELLİ BİREY

%80 KADIN

Hizmet Sunumu

14UNFPA DESTEKLİ **STATİK HİZMET BİRİMİ**
(Kadın Sağlığı Danışma Merkezleri, Gençlik Merkezleri, Üreme Sağlığı Hizmet Birimleri ve diğerleri de dahil olmak üzere)**11**UNFPA DESTEKLİ **MOBİL HİZMET BİRİMİ**
VE **DIŞ ERİŞİM EKİBİ****38500**KADIN **HİJYENİ KİTİ** VE ANNE BEBEK KİTİ
DAĞITILDI**31 metrik ton**ÜREME SAĞLIĞI KİTİ, 1 MİLYON KİŞİNİN
İHTİYACINI KARŞILAMAK AMACIYLA HİZMET
BİRİMLERİNE DAĞITILDI**27**STATİK VE MOBİL HİZMET BİRİMİ,
ÜREME SAĞLIĞI HİZMET SUNUMUNU
DESTEKLEMELİK AMACIYLA SAĞLIK
BAKANLIĞI'NA DEVREDİLDİ**4**TAM DONANIMLI KONTEYNER,
ŞİDDET ÖNLEME VE İZLEME MERKEZLERİNDEKİ
(ŞÖNİM) HİZMETLERİ DESTEKLEMELİK İÇİN AİLE
VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI'NA
DEVREDİLDİ

KOORDİNASYON

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet:

- UNFPA, depremin hemen ardından KAMER Vakfı ile birlikte kurulan Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet (TCDŞ) Alt Sektörü'nün eş liderliğini üstleniyor. Şu anda bu alt sektörde depremden etkilenen bölgeler içinde ve dışında yerleşik 87 üye kuruluşu bulunuyor.
- Koruma sektörü altında kurulan TCDŞ Alt Sektörü, çeşitli çalıştaylar ve kapasite geliştirme faaliyetleri düzenleyerek en kırılgan gruplara yönelik TCDŞ önleme ve müdahale hizmetlerinin koordinasyonunu ve etkinliğini iyileştirdi. TCDŞ alt Sektörü, yönlendirme yollarının kullanımını geliştirmek için deprem koordinasyon mekanizması ve güncellenmiş Hizmet Danışmanı platformu üzerinde çalıştı. TCDŞ Alt Sektörü ayrıca, özellikle düzenli düzensiz yerleşimlerdeki kadınların ve kız çocuklarının özelleşmiş ihtiyaçlarını hedef alarak, kış koşullarına yönelik anlamlı hazırlıklara katkıda bulundu.

Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı:

- UNFPA, depremden etkilenen illerde üreme sağlığı koordinasyonunun yeniden sağlanması için Sağlık Bakanlığı ve il sağlık müdürlüklerine destek verdi. UNFPA, etkilenen 10 ilde üreme sağlığı koordinasyonu ve üreme sağlığı faaliyetlerinin koordine edilmesi için 10 çadır sağladı.
- UNFPA, Sağlık ve Beslenme Sektörünün aktif bir üyesi olarak, depremlerden sonra cinsel sağlık ve üreme sağlığı ve haklarının (CSÜSH) ihmal edilmemesi için çaba gösterdi. UNFPA ayrıca CSÜSH'yi ilgili sektörlerde, özellikle koruma, geçici barınma ve su, sanitasyon ve hijyen sektörlerinde yaygınlaştırdı.

FON DURUMU

UNFPA, kadınların, kız çocuklarının ve özel ihtiyaçları olan grupların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla [Toparlanma ve Dayanıklılık Teklifini \(Haziran 2023 - Aralık 2025\)](#) yayımladı. 2024 yılı için ihtiyaç duyulan 17 milyon ABD dolarının ise %77'si için hala finansal kaynak bulunamadı.

Bu nedenle UNFPA, insani ihtiyaçların karşılanması, en kırılgan grupların desteklenmesi ve dayanıklılığın artırılması noktasında kritik zorluklarla karşı karşıya.

